

Livsviktigt

NR 10 • 2017

För Sveriges Livsmedelshandlare

TEMA
TILLBAKA-
BLICK 2017

Årets opinionsatsning - Tryggare Matbutiker

Ledare: Trygghetsfrågan avgörande i valet 2018

Svenska Spel och ATG informerar om nya regler för spelombud

10

– VI KOMMER ATT BEHÖVA DRAGHJÄLP FRÅN HANDLARNÄ I VÅR STRÄVAN EFTER TRYGGARE MATBUTIKER. GÅ IN PÅ TRYGGAREMATBUTIKER. NU OCH DELA MED DIG AV DINA BERÄTTELSE, UPPMANAR PÄR BYGDÉSON, VD LIVSMEDELSHANDLARNÄ.

4 Nyheter

Varning för falska sedlar i omlopp. Särskilt mälardalsregionen är utsatt.

4 Nyheter

Regeringen kommer att utreda åldersgräns för energidrycker.

8 Tryggare Matbutiker

Tillbakablick 2017 Under devisen Tryggare Matbutiker har Livsmedelshandlarna sedan i våras skapat opinion mot brotten, hoten och våldet i våra matbutiker.

11 Smart Pooling

Tillbakablick 2017 I juni lanserade Svenska Retursystem, SRS, sin digitala plattform Smart Pooling och nu är systemet fullt implementerat i Bergendahls samtliga butiker. Kvar på butikssidan att ansluta sig är Ica och Axfood.

12 Per Geijer om Brott i butik under året

Tillbakablick 2017 – Just nu befinner vi oss på ett sluttande plan. Trygghet och säkerhet kommer att vara avgörande frågor i valet. Partierna kommer att tvingas lova förbättringar och även att hålla löftena denna gång, säger Svensk Handels säkerhetschef Per Geijer.

14 Matnyttigt

Den första december 2017 trädde nya föreskrifter om penningtvätt i kraft. Nu har de två spelbolagen ATG och Svenska Spel var för sig analyserat vad dessa regler innebär konkret för den som är spelombud.

4

8

Tryggare matbutiker

12

PER GEIJER
SÄKERHETSCHEF
SVENSK HANDEL

Tidningen Livsviktigt ges ut av Livsmedelshandlarna som är en oberoende branschorganisation för handlarare inom dagligvaruhandeln. Livsmedelshandlaren kostar 800 kronor per år och ingår i serviceavgiften.

Ansvarig utgivare och VD
Pär Bygdesson

Redaktör
Marie Halldestam Hallencreutz

Tryck
Peter Dahlberg,
Peter Dahlberg Design

Reporter/fotograf
Claes Hallencreutz

Produktion
Caleida Media

Annonser
annons@caleidamedia.se

livsmedels
HANDLARNÄ

Regeringsgatan 60 • 103 29 Stockholm
www.livsmedelshandlarna.se • 08-20 24 50

Twitter:
@handlare • info@livsmedelshandlarna.se

Trygghetsfrågan avgörande i valet 2018

Under året som gått har fokus till största del legat på brott i butik. Samtidigt som brotten ökar görs allt mindre från dem som ska upprätthålla lag och ordning.

Utan tvivel blir frågor om säkerhet och trygghet avgörande i nästa års val. Vi inom Livsmedelshandlarna ska se till att det blir omöjligt för riksdagen att ducka i dessa frågor.

När denna tidning kommer ut är det, om posten gått sin gilla gång i tid, bara några skälvande dagar kvar av 2017 och snart får vi vänja oss vid att skriva 2018. Vilket alltid kommer att ta några dagar av felskrivande innan tanken och handen vant sig.

Tjugohundra-arton kommer att vara ett viktigt år för Livsmedelshandlarna. Det finns flera skäl till det. Dels kommer vi under första kvar-

ner genom att stänga butikerna för att markera att brotten i butik måste tas på allvar.

På möten när jag träffar handlare är frustrationen mycket stor över att kriminella tillåts stjäla, hota och trakassera utan att det blir några konsekvenser. Det är förödande för förtroendet för det så kallade samhällskontraktet som går ut på att man är med och betalar skatt och sedan får man vissa saker tillbaka.

En av de absolut mest grundläggande tjänsterna som samhället ska förse sina medborgare med är just en fungerande rättsapparat. Få, utanför kretsen av Dan Eliasson och Morgan Johansson, håller med om att rättsapparaten fungerar. Behovet av resurser och förändringar är stort.

Det kommer att ta många år att rätta upp något som monterats ner under lång tid. Dessutom kommer Sverige att behöva anpassa sina straffskalor till de som finns i grannländerna. Det går inte i en värld med öppna gränser att ha avvikelser som är till de kriminellas fördel. Om detta kommer valet 2018 att handla om.

Trygghetsfrågorna kommer att vara en av de tre viktigaste valfrågorna, det är Livsmedelshandlarnas mål och som vi kommer att satsa mycket energi på fram till valet. Du som handlare kan besöka www.tryggarematbutiker.nu och hjälpa till att sprida via butik, facebook och twitter.

Går att tala om problemen nu

Det är lätt att bli pessimistisk och endast se det som är dåligt, eller blir sämre. Mycket har dock hänt de senaste åren. När handelns organisationer började prata om detta för flera år sedan var det svårt att få någon att lyssna och skepsisen från många politiker var stor och vi ansågs som knäppa när vi pratade om behovet av tiotusen fler poliser och blev anklagade för att vara hjärtlösa när vi pratade om möjligheten att portförbjuda vissa personer, som misskött sig, från att komma in i butiken.

Detta har vänt och

nu pratar flera riksdagspartier om tiotusen poliser. Möjligheten att låta domstolar portförbjuda dömda personer från att besöka butiker är också upp på den politiska dagordningen som en möjlighet.

Dags för verkstad

Det är en bit kvar till att vi ser att det blir verkstad och det är det som 2018 kommer att handla om. Att göra det omöjligt för riksdagen att ducka i dessa frågor. Alla brott ska beivras, ingen stöld ska vara avkriminaliserad. Straffen ska vara anpassade till den verklighet vi har 2018.

Vi kommer att behöva din hjälp i detta och en av de saker som vi behöver hjälp med är din syn på hur det ser ut och vad som kan göras åt det.

Du som är medlem, håll utkik i din e-post-låda i början av nästa år. Livsmedelshandlarna kommer att skicka ut en enkät, och ju fler svar vi får in desto tyngre väger våra argument. Ditt bidrag kan vara det som avgör utfallet av valet! Tänk på det.

Önskar dig ett Gott Nytt laglydigt 2018!

Pär Bygdeson
vd Livsmedelhandlarna

”Få, utanför kretsen av Dan Eliasson och Morgan Johansson, håller med om att rättsapparaten fungerar.

talet återlansera det projekt vi drivit med att hjälpa butiker att källsortera bättre och upphandla en hämtning med rätt priser och avgifter.

Bättre för fler medlemmar

De tre år vi kört har gett oss många erfarenheter som vi nu kommer att kunna omsätta i ett system som är mer finmaskigt och kommer att kunna ge fler medlemmar möjlighet att göra förbättringar i sin hantering och ekonomi. Vi återkommer i Livsviktigt och veckobrev kring detta under 2018.

Den nionde september är det val till Sveriges Riksdag och det ser ut att kunna bli en spännande och för vissa partier en smärtsam valrörelse.

Måste tas på allvar

Tillsammans med Svensk Handel och ICA-Handlarnas Förbund har Livsmedelshandlarna drivit frågan om att brott i butik måste tas på allvar av rättsväsendet.

Vi ser idag butiker som läggs ner på grund av brott, vi ser butiker och köpcentrum som håller manifestatio-

FALSKA SEDLAR

Se upp för falska sedlar - så här kollar du sedeln enkelt och diskret. Just nu förekommer det många falska sedlar i handeln. Antalet falska sedlar har ökat från ca 60 per månad till över 200 i november.

De riktiga svenska sedlarna håller världsklass och har två bra kännetecken som särskiljer dem från de falska.

Riksbanken och Nationellt forensiskt centrum rekommenderar att man kollar 2 säkerhetsdetaljer: "guldsymbolen" i högra hörnet och "säkerhetsremsan" som ser likadan ut på alla sedlar. Remsan visar en krona som skiftar till "kr" med "djup och rörelse".

Det här ska du titta efter:

- Guldsymbolen i högra hörnet ska skifta färg när du vickar på sedeln.
- Säkerhetsremsan till vänster på sedeln ska visa en krona som skiftar till "kr" med "djup och rörelse".

Om sedeln har dessa drag är den i princip 100% säker. Man kan även kolla vattenstämpeln som inte finns på de falska. Många sedlar har även samma serienummer.

Vem drabbar det?

Mälardalen och storstadsregionerna är de platser som drabbats hårdast hittills men det kan hända var som helst. Den här typen av bedrägeri drabbar alla branscher och därför rekommenderar vi alla att kolla sedlarna så ofta som möjligt vid köp.

Alla valörer förfalskas men vissa indikationer tyder på att 200-kronors sedeln är den mest förfalskade sedeln.

Källa: Svensk Handel

9

miljoner kronor avsätter Vinnova för att bygga upp ett nationellt innovationscentrum för mat och måltider i Kristianstad och Örebro.

Projektet har döpts till Foodinova.

Källa: Vinnova

Regeringen utreder åldersgräns för energidrycker

Regeringen har fattat beslut om att ge Livsmedelsverket i uppdrag att utreda behovet av att begränsa tillgången till energidrycker för barn och unga.

I dag finns det inte några regler på EU-nivå om åldersgräns för köp av energidrycker. Vissa länder, till exempel Litauen, har dock infört en lagstiftad åldersgräns på 18 år.

I Sverige införde dagligvaruhandelsbranschen en frivillig branschöverenskommelse 2009, som följs av många, men inte av alla.

Därför valde Svensk Dagligvaruhandel - som handhar branschens riktlinjer och överenskommelser - att lämna över frågan nyligen till regeringen.

Vad kommer att hända med branschöverenskommelsen "Åldersgräns vid köp av energidrycker" under er pågående revidering?

- Åldersgränsen är idag 15 år och den bygger bland annat på att energidryckerna innehåller hög halt koffein, det vill säga 150mg/liter och eller andra uppiggande ämnen som till exempel ginseng, guarana, taurin med flera.

- De senaste åren har en utveckling av energidrycker och dess innehåll skett vilket gör att vi tittar över definitionen på energidryck. Svensk

Dagligvaruhandel har skickat ett brev till socialministern med uppmaningen att utreda om det istället ska vara en lagstadgad åldersgräns istället för en branschöverenskommelse, säger Mona Lauermann Orheden på Svensk Dagligvaruhandel.

Livsmedelsverket får utreda

Och nu har Regeringen gett Livsmedelsverket i uppdrag att titta närmare på en begränsning av energidrycksförsäljningen till barn och unga, till exempel genom en åldersgräns eller genom annan lämplig åtgärd.

- Konsumtionen av energidrycker har ökat och dagligvaruhandeln har indikationer på att den ökar för barn. Det är en oroväckande utveckling, eftersom forskningen visar att dryckerna i vissa fall innehåller så pass mycket koffein att barn och ungdomar vid stor konsumtion kan bli koffeinförgiftade. Därför vill regeringen att Livsmedelsverket utreder om åldersgräns kan vara ett sätt att begränsa konsumtionen", säger landsbygdsminister Sven-Erik Bucht i ett pressmeddelande.

Uppdraget, som ska slutredovisas i december 2018, ska genomföras i dialog med berörda myndigheter och organisationer.

Text: Marie Halldestam Hallencreutz
Källor: Regeringen, Svensk Dagligvaruhandel

Sju varor står för hälften av svinnet

Sju produkter står för nästan hälften av allt svinn av frukt och grönsaker i en butik, visar en studie genomförd av forskare på Karlstads universitet. Det finns en stor potential att minska svinnet genom att fokusera på dessa produkter, skriver Recycling.

Även om butikernas andel av svinn är lägre än hos hushållen, slängs stora mängder livsmedel varje år. I forskningsstudien har svinnet av frukt och grönsaker i tre stora butiker analyserats utifrån mängd, ekonomisk kostnad och klimatpåverkan.

Resultatet visar att sju frukt- och gröntkategorier orsakar den största delen av svinnet, både vad gäller svinnmängd, ekonomisk kostnad och klimatpåverkan. De sju produkterna är banan, äpple, tomat, sallad, paprika, päron och vindruvor. Dessa produkter representerade nästan hälften av kostnaden för svinnet i butik och därför finns det en stor potential om arbetet med minskat svinn kan fokuseras runt dessa produkter.

– För butiker kan det vara lönsamt

att använda mer personaltid för åtgärder som reducerar svinn av frukt och grönt i butik och därigenom spara både pengar och miljö, säger Lisa Mattsson, doktorand vid Vipp Forskarskola på Karlstads universitet, till Recycling.

Lönsamt jobba med svinn

Majoriteten av svinnkostnaden, 85 procent, står själva produkterna för, medan kostnader för avfallshantering som innebär tömning och bortforslande representerar cirka sex procent av kostnaden.

Arbetstid för att ta bort produkter från hyllorna, registrera svinn och

slänga produkter tar tid för personalen och står för nio procent av den totala kostanden.

Eftersom personalens tid står för en relativt liten del i förhållande till själva produkterna kan det finnas en potential att öka arbetstiden för att kunna reducera mängden av produktsvinn.

En kostnads-nyttoanalys visade att om butikerna skulle dubbla tiden för personal att arbeta med svinnreducerande åtgärder så motsvarar det kostnaden för en tioprocentig minskning av svinnet av frukt och grönt.

Källa: Recycling

LIVSMEDELHANDLARNAS RESA 2018

Passa på redan nu att boka 3 – 7 oktober 2018. Då åker Livsmedelshandlarna med dig till den grekiska huvudstaden Aten. Inbjudan och program kommer i början av 2018.

Välkommen!

LIVSMEDELSHANDLARNAS ÅRSMÖTE

Den 24 april 2018 är det dags för Livsmedelshandlarnas Årsmöte.

Plats:
Stockholm

Intressanta studiebesök utlovas.

Väl mött!

livsmedels
HANDLARNAS

Dramatisk minskning av kontantköp

Andelen kontanta betalningar vid köp för under 100 kronor har minskat med 12 procentenheter från föregående år. Kontanter har tappat i popularitet som betalningsmetod till förmån för betalappar. Det visar en ny riksomfattande undersökning om svenska folkets betalvanor

Analys- och kommunikationsbyrå Insight Intelligence, har i samarbete med Svensk Handel, Länsförsäkringar bank, SEB och Payex, genomfört en undersökning om svenskars betalvanor.

Undersökningen visar att kortbetalningar stärker sin ställning som den populäraste betalningsmetoden. Kontanter är den föredragna betalningsmetoden för 27 procent av respondenterna vid köp under 100 kronor. Det är en minskning med 12 procentenheter från föregående års nivå.

– Att kontanta betalningar under 100 kronor minskar dramatiskt ger ytterligare bekräftelse på det vi tidigare har sett. Kontanter blir allt-

mer marginellt som betalmedel och andra betalningsmetoder tar över, säger Bengt Nilervall, betalexpert på Svensk Handel.

Betalappar blir allt viktigare

Betalappar har under de senaste åren ökat i betydelse och används numera lika ofta som kontanter vid betalningar som görs veckovis eller oftare. Undersökningen visar dock att betalappar används oftare

än kontanter när det kommer till betalningar som görs ett par gånger per månad.

– Vi kan se att betalbeteenden har förändrats markant under de senaste fyra åren. I framtiden kommer betalappar att bli än mer relevanta och ett naturligt nästa steg är att de kommer in på den etablerade fysiska handeln, så som exempelvis mat och klädbutiken, fortsätter Bengt Nilervall.

Källa: Svensk Handel

Sveriges paketombud
www.sverigespaketombud.se

Den snabba expansionen inom e-handeln ställer krav på väl fungerande och lönsamma avtal, och smidiga lösningar för så väl kunder som dig som är paketombud.

Du erbjuds nu medlemskap i den nya och snabbväxande organisationen Sveriges Paketombud som representerar, förhandlar och agerar för dig som är paketombud.

Som medlem bidrar du till att:

- Skapa förutsättningar för Sveriges drygt 5 000 paketombud.
- Aktivt driva frågan om högre ersättning.
- Utveckla regler, avtal och säkerhet och skapa affärsmodeller för att uppnå bra balans mellan parterna.

Har du avtal med endast en aktör så är kostnaden 58 kronor per månad (696 kr/år), har du två eller fler avtal betalar du 69 kr per månad (828 kr/år).

Aktuellt nu, är att vi startar ett heltäckande, spännande samarbete med Unifaun bland annat genom appen Mina paket, där alla väntade paket samlas för de flesta transportör. Vi satsar på appen för att den både ger en effektivare hantering vid paketutlämningen och vi, Sveriges Paketombud, kan förse er med återkoppling om kundens upplevelse av paketleveransen.

Läs mer om Sveriges Paketombud, branschnyheter och aktuell utveckling på sverigespaketombud.se (där kan du ansöka om medlemskap) och på facebook-sidan Sveriges Paketombud.

Olle Janrik, VD

Handlare pessimistiska trots juletider

Handlarna var mer pessimistiska i december än under samma månad i fjol, visar nya siffror från Svensk Handel. "Detta illustrerar den osäkerhet som råder inom handeln", säger Karin Johansson, vd på Svensk Handel.

Handlarnas framtidsförväntningar minskade i december, visar Svensk Handels handelsbarometer. Månadsindex ligger nu omkring fyra procentenheter lägre än under samma månad i fjol.

– Handlarna var mer pessimistiska i december än under samma månad i fjol. Detta illustrerar den osäkerhet som råder inom handeln. De senaste månaderna har framförallt oron på bostadsmarknaden tilltagit, vilket riskerar att påverka konsumtionen, säger Karin Johansson, vd på Svensk Handel, i en kommentar.

Svenska handlare spår minskad framtida försäljning, lönsamhet och anställningsvilja, jämfört med för ett år sedan.

Det har gjort att framtidsindikatorn föll med 1,1 enheter och

landade på 96,4 i december månads Handelsbarometer.

– En annan faktor som får allt större påverkan på handeln är digitaliseringen. Den svenska e-handeln bedöms ta en större försäljningsandel än någonsin under 2018, vilket sätter press på många handlares försäljning och lönsamhet, säger Karin Johansson.

Enligt Svensk Handel väntas mellan 20 000 och 40 000 jobb att försvinna från butikshandeln fram till år 2025. Även om e-handeln också

skapar jobb, så kommer dessa jobb att vara betydligt färre än de som försvinner, enligt Karin Johansson.

Däremot innebär julhandeln att omkring 15 000 personer tas in som extrapersonal.

– Julen är en viktig period för handeln. Det är glädjande att våra medlemmar får möjlighet att anställa extra personal under denna glädjens högtid. Förhoppningsvis skapar det ringar på vattnet för samtliga inblandade, avslutar Karin Johansson.

Källa: Svensk Handel

Sök pengar ur Stickans fond

Du som handlare eller butiksanställd har möjlighet att söka pengar ur Stickans fond. Möjligheten gäller inte bara handlare, utan även handlares barn, samt butiksanställda.

Livsmedelshandlarna är sedan 1936 förvaltare av en stiftelse som heter Stickan och som är en understödsfond till Solstickan.

Syftet med Stickan är att hjälpa gamla och sjuka eller andra behövande med anknytning till livsmedelshandeln i Sverige. Antingen som ägare eller före detta ägare, anställd eller före detta anställd samt minderåriga barn och efterlevande till dessa.

För en mer detaljerad genomgång över vilka som kan söka pengar ur stiftelsen Stickan, se paragraf fyra i rutan intill.

Om du är intresserad av att söka pengar ur Stickan så gör du det genom att skriva ett brev och berätta om vem du är, vilken koppling du har till livsmedelshandeln i Sverige, samt varför du söker pengar och hur mycket.

Glöm inte att skriva ditt namn och din adress samt gärna ett telefonnummer som vi kan nå dig på.

Sänd sedan ansökan till: info@livsmedelshandlarna.se eller till Stiftelsen Stickan, c/o, Livsmedelshandlarna, 103 29 Stockholm.

Alla inkomna brev behandlas konfidentiellt och beslut om utbetalningar tas i samband med något av Livsmedelshandlarnas ordinarie styrelsemöten.

EN UNDERSTÖDSFOND TILL STIFTELSEN SOLSTICKAN

Dessa kan söka

Stickans stadgar, §4

Av de medel som stiftelsen erhåller från Stiftelsen Solstickan ska högst 85 % delas ut till de till Sveriges Livsmedelshandlareförbund anslutna länsförbundens understödsfonder eller solstickestiftelser.

Vad som återstår skall förvaltas av stiftelsen för att enligt i dessa stadgar närmare angivna grunder utdelas såsom understöd till behövande gamla och sjuka köpmän eller affärsbiträden, som äro eller varit verksamma inom speceri- och livsmedelsbranschen ävensom till efterlevande make och minderåriga barn till köpman eller affärsbiträde inom nämnda bransch.

Dessa understöd må årligen högst uppgå till det belopp, som enligt § 1 tilldelas stiftelsen från Stiftelsen Solstickan jämte å kapitalet belöpande ränta.

Med köpman förstås härvid person, som är eller varit ägare till eller aktieägare i detaljaffär, även om densamma drivits i aktiebolagsform.

Tryggare matbutiker

I april presenterade Livsviktigt den största satsningen som Livsmedelshandlarna gjort på väldigt många år – Tryggare Matbutiker.

Under den devisen har Livsmedelshandlarna skapat opinion mot brotten, hoten och våldet i våra matbutiker.

– Vi inledde satsningen med en webbsida, tryggarematbutiker.nu, där vi samlade statistik över hur vardagen såg ut för våra butiker. Vi lade också in berättelser från handlarna själva om vad de blivit utsatta för, säger Pär Bygdeson, vd Livsmedelshandlarna.

Härresande historier

Under fliken "Min Historia" har sedan fler berättelser fyllts på under året. Berättelser som både visar på vidden av problemet men tyvärr också hur brottens omfattning ökat samtidigt som stödet från polis och åklagare urholkats.

– Flera av berättelserna är rent av härresande där handlare vittnar om hur polisen inte bryr sig om stöder eftersom åklagare redan bestämt att brott till ett värde under 60 kronor ändå inte kommer att utredas.

Handlarnas berättelser, liksom rapporter från Svensk Handel, visar att brotten hårdnat till sin karaktär. Att

hoten och våldet trappas upp.

– Rättsväsendets nonchalanta attityd kring vardagsbrotten i butikerna signalerar att det är fritt fram. Folk är fräckare nu, visar ingen respekt och är hotfullare än tidigare. Det här skapar stora problem i arbetsmiljön för handlarna och deras personal som känner sig mycket otrygga. Det hör tyvärr inte till ovanligheten längre att personalen får utstå såväl fula glåpord som allvarliga hot om vad som ska hända dem om gärningsmännen inte får som de vill, säger han.

Detta förekommer hos alla butiker i varierande omfattning. Och hoten förekommer i olika sammanhang som

Brott i butik har blivit vardagsmat!

exempelvis när personalen påtalar stöld eller som en sådan enkel sak som att begära legitimation vid köp av öl eller vid utlämning av paket. Men trakasserier kan lika gärna vara helt opåkallade.

– Vi ser hur handlarna försöker lösa situationen på olika sätt. Handlarna är normalt mycket väl utrustade med larm, övervakningskameror och andra säkerhetsförebyggande åtgärder. Nu ser vi hur de nödgas skaffa egna väktare och till och med egna ordningsvakter. Handlare som inte har råd med det får finna sig i att Arbetsmiljöverket kommer och påtalar den otrygga arbetsmiljön.

Initiativet "Skicka Kärlek"

För att få allmänheten att se hur stor problematiken var för matbutikerna startade man inom Tryggare Matbutiker initiativet "Skicka Kärlek" i somras.

– Vi tänkte att för handlarna och de som jobbar i våra matbutiker är hoten och brotten vardag, men hur många vet om det om inte ens polisen bryr sig och det inte står något i tidningarna om det? Media är redan mättad av gängskjutningar, bilbränder och överfallsvåldtäkter och nu senast antisemitiska dåd mot judar. Genom att Skicka Kärlek till sin butik hoppades vi att allmänheten - deras kunder - skulle se hur hård deras butikers vardag har blivit.

Virtual Reality i Almedalen

Livsmedelshandlarna tog med sig initiativet Skicka Kärlek till Almedalen i somras under politikveckan. Där lanserade man också möjligheten för förbipasserande att med egna ögon se hur butikerna har det genom att visa virtual reality-filmer med verklighets-

baserade butiksbrott.

– Vi gick omkring med en ambulanscykel och erbjöd folk att se själva och genomslaget blev stort men också lite nedslående. De allra flesta hade ingen aning om att det var så här i butikerna.

I Almedalen fortsatte Livsmedelshandlarna med att skapa opinion kring butikernas utsatta situation och ett starkt inslag var när handlaren Monica Bloom mötte dåvarande inrikesminister Anders Ygeman i direktsändning i SvT Opinion live.

Debatt med Ygeman

Hon berättade om de inbrott och stölder som butiken utsatts för samt ett mycket obehagligt och farligt rån där hon själv stått med pistol mot huvudet.

Då frågade hon inrikesminister Anders Ygeman:

"Vad kommer du att vidta för åtgärder framöver? Det är vi intresserade av."

Anders Ygeman replikerade:

"Jag tror att vi behöver fler poliser men vi måste också få ut mer av polisen.

Det är inte okej om det finns späningsuppdrag att man inte går vidare och spanar. Har

ningsuppdrag

man inte spana då är det rätt av polisen att lägga ned det. Vi ska fokusera våra polisresurser på de ärenden där vi faktiskt kan få framgång och bura in tjuvarna. Sen tror jag att vi behöver bättre påföljder för vaneförbrytare. Många av de här duger det inte med bötesstraff för de betalar inte sina böter och därför blir inte böterna särskilt träffsäkra. Då måste vi hitta andra påföljder som är mer träffsäkra för dem."

"Kändes som en käftsmäll"

Och sedan hände ingenting. Polisen är fortsatt underbemannad och har dessutom gått ut med information under hösten om att de inte klarar av sitt uppdrag utan väljer att fokusera på de allra grövsta brotten.

– När jag fick höra det och att polisen inte bryr sig om våra vardagsbrott, hot och trakasserier och att det till och med finns en 60-kronorsgräns kändes det som en käftsmäll. Någon borde tala om för åklagare och domstolar att det inte är acceptabelt att tillåta viss brottslighet bara för att det saknas resurser, säger Monica Bloom, handlare Ica Södra Station.

– NÅGON BORDE TALA OM FÖR ÅKLAGARE OCH DOMSTOLAR ATT DET INTE ÄR ACCEPTABELT ATT TILLÅTA VISS BROTTSLIGHET BARA FÖR ATT DET SAKNAS RESURSER, SÄGER MONICA BLOOM, HANDLARE ICA SÖDRA STATION.

Sitter med Svarte Petter

Hon undrar vad mer butikerna kan göra för att skydda sig när rättsväsende och politiker kapitulerar inför kriminaliteten.

– Hur tänker de att vi ska göra när vi redan gjort allt för att skydda oss? Och ändå får butikerna påhälsning av Arbetsmiljöverket eller facket för att de har för otrygga arbetsmiljöer. Tänker beslutsfattarna fortsätta att hålla med om att det är för bedrövt utan att göra ett enda smack för att förbättra vår situation? Vi sitter med Svarte Petter och bakbundna händer, säger hon och tillägger:

– Jag önskar att jag kunde ha gett dig några exempel på hur bra det har blivit sedan vi lyfte frågan i Almedalen. Men ingenting har hänt. Möjligen är det ännu sämre sedan dess.

Filmsatsning under hösten

Under hösten har Livsmedelshandlarna fortsatt med att skapa opinion för Tryggare Matbutiker. Bland annat med en serie filmer med intervjuer gjorda av Lydia Capolicchio. Hon har intervjuat handlare, butiksanställda, Svensk Handels säkerhetschef Per Geijer och Elisabeth Due som är ansvarig för näringslivs- och branschfrågor på Ica-handlarnas förbund.

– Vi jobbar mycket med sociala medier och för ut vårt budskap bland annat via facebook och twitter. Nu senast i november/december genomförde vi en serie filmer som vi lade ut på youtube och puffade för i sociala medier och på webbsidan tryggarematbutiker.nu. Vi kommer att fortsätta under nästa år att lyfta frågan om våra butikers utsatta ställning och hoppas att allt fler ska nås av vårt budskap. Vi är tacksamma om fler handlare vill ta del av vår satsning och gärna också bidra med sina egna upplevelser, säger Pär Bygdeson.

Text: Marie Halldestam Hallencreutz

ORTSATT MED
R.
JUER GJORDA

Vi förväntar oss Tryggare Matbutiker!

- VI KOMMER ATT BEHÖVA MYCKET DRAGHJÄLP AV DIG OCH DINA KOLLEGOR. GÅ IN PÅ TRYGGAREMATBUTIKER.NU OCH DELA MED DIG AV DINA BERÄTTELSE OCH SPRID VIDARE VIA DINA KONTAKTER, SÄGER PÄR BYGDESON, VD LIVSMEDELSHANDLARNNA.

UPPROP FÖR TRYGGARE MATBUTIKER

Med satsningen på tryggarematbutiker.nu vill Livsmedelshandlarna synliggöra alla de brott som butikerna idag blir utsatta för.

Alla brott ska anmälas, alla brott ska utredas och åklagarna ska ta de utredda brotten till domstol och domstolarna ska döma efter svensk lag.

Idag finns det alltför många tillfällen på vägen där brotten avskrivs, läggs ner eller där straffen till och med blir lägre än minimistraffen vid fällande dom. Många människor i Sverige har lärt sig att det är utan konsekvenser att stjäla, hota och trakassera i butik. De kan göra det löpande, ibland flera gånger i veckan utan att det blir konsekvenser. Väktare, handlare och personal kan inte göra något mer än att ringa efter polisen, som kanske kommer. Kanske inte.

För Livsmedelshandlarna är detta en oacceptabel utveckling. Vi kommer att driva dessa frågor, tillsammans med en rad andra aktörer inom handeln. I första hand med syftet att få upp frågorna i valrörelsen 2018. I andra hand till valrörelsen 2022. Eller så länge som det behövs.

Vi kommer att behöva mycket draghjälp av dig och dina kollegor. Gå in på tryggarematbutiker.nu och dela med dig av dina berättelser och sprid vidare via dina kontakter. Det kommer även att finnas material för dig som vill prata med din personal, dina politiker och journalister. Tillsammans kommer vi att förändra vardagen, så att brott i butik inte längre är vardagsmat!

Pär Bygdeson, vd Livsmedelshandlarna

FAKTA | TRYGGARE MATBUTIKER

- Tryggare Matbutiker är en satsning av Livsmedelshandlarna som startade i april 2017. Syftet är synliggöra brott, hot och våld som butikerna utsatts för och skapa opinion så att beslutsfattare på olika nivåer tar problemen på allvar och gör något åt dem.

- Tryggare Matbutiker finns representerat på tryggarematbutiker.nu där handlares egna historier om brottsutsatthet publiceras. En del är återgivna av handlarna själva, muntligt eller skriftligt, andra historier är reportage och intervjuer med handlare. Webbsidan uppdateras kontinuerligt och här återges också fakta och statistik över butiksbrott.

- Tryggare Matbutiker jobbar också mycket med sociala medier för att nå ut med sitt budskap. Vi finns på facebook, twitter, instagram och youtube.

- Handlare som vill dela med sig av sina egna historier* kan gå in på tryggarematbutiker.nu och lämna sin historia skriftligt. Det går också bra att kontakta Livsviktigs redaktör Marie Halldestam Hallencreutz om man hellre vill bli intervjuad eller lämna sin historia muntligt; red@livsmedelshandlarna.se.

- * Historierna kan handla vad som helst i en handlares vardag med utgångspunkt i brott och säkerhet. Exempelvis hur vanligt brott är i ens butik, en särskild händelse, t ex rån eller inbrott eller ett bråk i postkassan, eller tips på hur man kan öka säkerheten och tryggheten.

Smart pooling växer vidare

I juni lanserade Svenska Retursystem, SRS, sin digitala plattform Smart Pooling och nu är systemet fullt implementerat i Bergendahls samtliga butiker. Kvar på butikssidan att ansluta sig är Icas och Axfoods butiker.

– Ungefär 180 butiker inom City Gross och Matrebellerna gick live i juni och sedan dess har fler hakat på. Idag är 2 300 leverantörer och butiker aktiva inom systemet, säger Jakob Fellsman, Affärsansvarig på Svenska Retursystem.

Totalt handlar det om 3 500 butiker som kan ansluta sig till Smart Pooling.

Alla butikerna finns redan i systemet och behöver bara aktiveras. Tillsammans med storkökshushåll och restauranger rör det sig om 40 000 användare.

Bättre kontroll på flödena

Livsviktigt har under året rapporterat om Smart Pooling som är SRS' digitala plattform för lastbärare. Bland annat sökte SRS testpiloter i höstas som ville testa systemet för att se om de med systemets hjälp kunde få bättre kontroll på sina lastbärarflöden. Tanken från SRS's sida var att få in information från testbutikerna om hur de kunde göra Smart Pooling så bra som möjligt.

– Smart Pooling ger bättre kontroll på flödena av olika typer av lastbärare oavsett om du jobbar i en butik, restaurang eller transporterar varor. Än så länge har inte butiker i Axfood, Coop eller Ica sina egna inloggningar men vi för en dialog med

kedjorna om hur de kan integrera plattformen i sina egna system.

Driver ner kostnader

Tanken med Smart Pooling är att det ska bli ett heltäckande system som effektiviserar flödena för hela branschen, även för restaurang och storkökshushåll, och för producenter, grossister och leverantörer.

– Redan nu kan vi se hur systemet driver ner kostnaderna, på framförallt träpallar, i de flöden som Bergendahls har. Det viktiga är att, Smart Pooling som är ett branschgemensamt system, bygger på tanken om en delningsekonomi där alla ska få nytta av systemet utan att någon part drar vinning på någon annans bekostnad, säger Jakob Fellsman.

Koppla in intelligens

Förutom effektivare varuflöden, med ökad kontroll och lägre kostnader, ser Jakob Fellsman Smart Pooling som en plattform som framgent kan byggas ut till något större.

– Smart Pooling är byggt för att kunna lägga på även andra lastbärare som inte hör till SRS. Dessutom kan man koppla in en intelligens i systemet som exempelvis temperatur eller position, säger han.

Han menar att om man har koll

JAKOB FELLSMAN
AFFÄRSANSVARIG
SVENSKA RETURSYSTEM

på temperaturen på varorna så ökar kvaliteten liksom reklamationerna och svinnet minskar. Position innebär att en GPS är kopplad till lastbäraren så att man kan se var godset är i flödet i realtid och ha koll på när det väntas till lastkajen.

– Här kan man också sänka sina kostnader om man planerar sina inköp därefter, säger Jakob Fellsman.

Text: Marie Halldestam Hallencreutz

FAKTA | SMART POOLING

- *Vad är det?* Ett administrativt verktyg – en digital plattform – för hantering av dagligvarubranschens olika lastbärare, exempelvis returpallar, rullburar, träpallar, mejerilådor och pallkragar i olika system.

- *Varför behövs det?* För att få ökad kontroll och förenkla administrationen för alla typer av lastbärare, vilket ger stora tidsvinster och kostnadsbesparingar i dagligvarubranschen. Systemet är en förutsättning för att i nästa fas

skapa Smarta lastbärare med inbyggd intelligens.

- *Hur funkar det?* I systemet samlas all information om respektive lastbärarsystem på ett ställe, vilket förenklar hanteringen.

- *Vem kan använda?* Alla dagligvarubranschens producenter, grossister, butiker, restauranger och storhushåll kan använda systemet.

Källa: SRS

Per Geijer, Säkerhetschef Svensk Handel:

”Handelns nota för säkerhet och stölder :

– ÖVERLAG SER VI EN RESPEKTLÖSHET VI INTE SETT TIDIGARE OCH DEN DRABBAR PERSONALEN I HANDELN HÅRT. INTE BARA I UTSATTA OMRÅDEN UTAN DET SKER I HELA LANDET, SÄGER PER GEIJER, SÄKERHETSCHEF SVENSK HANDEL.

– Just nu befinner vi oss på ett slutande plan. Trygghet och säkerhet kommer att vara avgörande frågor i valet. Partierna kommer att tvingas lova förbättringar och även hålla löftena denna gång, säger Svensk Handels säkerhetschef Per Geijer.

Han kommer precis från ett möte med justieminister Morgan Johansson där han framfört den alarmrande situationen i handeln. Under året har brotten blivit fler och grövre och tonen hårdare samtidigt som allt färre mängdbrott utreds och säkerheten och tryggheten för personalen i butikerna urholkats allvarligt. Därtill har handelns kostnader för stölder och rån liksom för säkerhetsförebyggande åtgärder aldrig varit högre.

Värre har det aldrig varit
Anledningen till den allvarliga situa-

tionen för handeln är att polisen inte mäktar med sitt uppdrag och måste prioritera de grövre brotten.

– Justitieministern berättade om de åtgärder de har gjort och vad de tänker göra. Även oppositionen har aviserat ett antal starka åtgärder. Nu blir det upp till bevis. Vi har påtalat problemen i årtal, men så dåligt som det är nu har det aldrig varit, säger Per Geijer.

Senaste händelserna

Han räknar upp de senaste fallen vi kunnat ta del av i medierna; butiker som slår igen för gott i utsatta förorter, butiker som får påhälsning av Arbetsmiljöverket för otrygg arbetsmiljö, butiker som anlitar egna ordningsvakter och så manifestationer som engagerar hela förortscentra som stängs tillfälligt för att skapa opinion. Som i Husby och nu senast

i Spånga centrum där folk gick man ur huse och slog följe med näringsidkarna för att få politiker och stadsdelsansvariga att ta brottsligheten på allvar och bistå med högre polistätthet, ordningsvakter, väktare och kameraövervakning för att säkra tryggheten och säkerheten.

Frågan alla tänker på är om politikerna förstår allvaret och därtill förmår fatta beslut?

– Vi får hoppas att de gör det. Det är nu det gäller. Vi har nått botten och då kan inte de ansvariga påstå att; nu blir det bra för att nu är polisens beslutade omorganisation utförd. Visserligen är den det, men hur bra har det blivit? I synnerhet i förhållande till den ökande kriminalitet vi fått uppleva under tiden?

Per Geijer förväntar sig att politiker och andra beslutsfattare fattar

är lika stor som polisens hela årsbudget”

de jobbiga beslut som måste tas för att vända utvecklingen men han är orolig för att tiden håller på att slut.

Ökad respektlöshet

– Vi kan inte ha det så här längre, problemen måste tas på allvar. Förutom att mängdbrotten ökar ser vi också en hårdare ton bland de kriminella. Överlag ser vi en respektlöshet vi inte sett tidigare och den drabbar personalen i handeln hårt. Inte bara i utsatta områden utan det sker i hela landet. Handlarna gör vad de kan för att skydda sina butiker och sin personal men nu ser vi allt oftare hur arrogans och respektlösheten, brist på hyfs och välvilja, går ut över personalens arbetsmiljö. Det är bortom acceptabelt, säger han.

Metoo inom handeln

Hot, våld, sexuella trakasserier och aggressivt beteende är något som butikspersonal under året larmat allt oftare om. Per Geijer berättar att Metoo-rörelsen har fått stort genomslag inom handeln där personal berättat om sin vardag.

– Det är många unga tjejer som jobbar inom handeln och flera av dem har drabbats av hot och hot om våld och känner sig otrygga.

” *Det krävs ett rejält omtag. Politikerna anser att de gjort det, med den här omorganisationen inom polisen, men de har bara börjat.*

– De får höra nedsättande tillmälen och hot om vad gärningsmännen tänker göra med dem. Jag vet fall där hoten och tillmälena blivit så många och otäcka att Arbetsmiljöverket gått in och förelagt arbetsgivaren om vite om inte arbetssituationen förbättras. Det behövs starkare lagstiftning för att skydda arbetstagare från trakasserier på jobbet, tillträdesförbud är något vi efterfrågat länge, säger Per Geijer.

Abdikerat från ansvar

Per Geijer upplever att rättsväsendet abdikerat från ansvar när det gäller de publika ytorna.

– Det är allas vårt ansvar att sätta ramverket och visa hur man beter sig. Problem har funnits även tidigare, men varit hanterbara. Nu är de inte det längre. Samtidigt måste förändringen börja från lagstiftarens sida. Fakturan kommer för varje fall där någon blir ett offer för den slappa politiken. Inte ett enda av dessa offer är acceptabelt.

Vad beror det på att det blivit så mycket sämre under 2017?

– Politikerna har fortsatt att se mellan fingrarna på mängdbrott och hot om våld i butik. Polisen har själva gått ut och sagt att de prioriterar grövre brott för att de inte har resurser till annat. Men det leder ju till att de kriminella skaffar sig en ovanligt arrogant svansföring eftersom de inte behöver vara oroliga för att polisen kommer och tar dem i örat.

Beröringsrädsla förlamar

Flera handlare upplever att samhällets rädsla för att spela invandrarfientliga krafter i händerna gör att brotten inte hanteras på ett effektivt sätt. Öppna gränser och allt fler utanförskapsområden som tillåtits växa upp i Sverige har skapat utmaningar som påverkar handelns företag. Det är

något vi måste se nyktert på om vi ska kunna lösa problemen, anser Per Geijer.

– Svårigheter att identifiera hitresande stöldlighör och problem i områden där kriminella grupperingar äger gator och torg är problem som vi måste ta tag i. Vi är framförallt skyldiga alla handlare och boende i våra utsatta områden att lösa de problem som finns. Det är kontraproduktivt om vi låter en beröringsrädsla förlama vårt agerande, säger Per Geijer.

PER GEIJER
SÄKERHETSCHEF
SVENSK HANDEL

Rejält omtag krävs

Svensk Handel vill ha minst 10 000 fler poliser i Sverige för att trygga säkerheten och otryggheten. Inte bara i handeln utan för den allmänna ökande kriminaliteten i samhället.

– Det krävs ett rejält omtag. Politikerna anser att de gjort det, med den här omorganisationen inom polisen, men de har bara börjat. Det kommer att ta lång tid att bygga upp en fungerande polisorganisation. Till dess är det handeln som får betala notan, säger Per Geijer och tillägger att den är orimligt dyr.

Handelns nota för brott

Enligt Svensk Handels senaste undersökning lägger handeln numera ut runt 11 miljarder kronor per år i säkerhetsförebyggande åtgärder som larm, övervakningskameror, väktare, cashguard och mycket annat.

– Nästan lika mycket, 11 miljarder kronor, ligger handelns kostnader på för stölder och rån per år. Lägger vi hop handelns säkerhetsförebyggande kostnader med kostnaderna för stölder och rån är vi uppe i polisens årliga budget på 22-24 miljarder kronor. Är det rimligt?

Text: Marie Halldestam Hallencreutz
Foto: Svensk Handel

Svenska Spel och ATG informera

Den första december 2017 trädde nya föreskrifter om penningtvätt i kraft. Nu har de två spelbolagen ATG och Svenska Spel var för sig analyserat vad dessa regler innebär konkret för den som är spelombud.

Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är det korrekta namnet på de nya föreskrifter om penningtvätt som trädde ikraft den 1 december 2017. Men hur påverkar dessa spelombuden? Här svarar ATG på dessa frågor.

Räcker ATG's nuvarande e-utbildning mot penningtvätt?

– Enligt ATG's bedömning räcker den nuvarande e-utbildningen mot penningtvätt i dagsläget. ATG kommer på löpande basis att uppdatera/ revidera utbildningen för att den ska fortsätta vara aktuell. Personal kommer bli ombedda att uppdatera sina kunskaper på årlig basis.

Ska detta tolkas som att ATG "klarar" sig från obligatorisk registrering på spel under en viss summa?

– Kraven om att förhindra och förebygga penningtvätt kräver obligatorisk registrering från 20 000 kr eller om misstanke om penningtvätt uppstår. Detta innebär dels att en kund ska registreras om en enskild insats/vinst eller flera insatser/vinster tillsammans överstiger tröskelvärdet. (Vinst och insats ska inte räknas ihop utan ska bedömas enskilt. Exempelvis en vinst som ger 10 000 kr som sedan

läggs som en insats i samband med vinstutbetalningen behöver inte räknas "två gånger" utan förblir 10 000 kr.)

Däremot är det viktigt att notera att vid misstanke om penningtvätt ska kunden identifieras och rapporteras.

– I utbildningen går ATG igenom ett par möjliga scenarion men det kan exempelvis handla om en kund som vill satsa en "orimligt" hög summa kontanter strax under gränsen för registrering.

De sex handlingar som ombuden ska inkomma med:

Vilken/-a funktion/-er inom resp bolag ska underkasta sig detta? Spelansvarig, Butikschef, VD, företagsledning eller styrelse?

– ATG kommer samla in handlingar för alla dem som ingår i ombudets styrelse och för den som är vd och eventuell annan företrädare.

Kan ATG få fram dessa uppgifter utan inblandning av handlarna (exklusive utdrag från belastningsregistret)?

– ATG kommer jobba med tredje parter, som exempelvis UC, för att ta fram dessa uppgifter utan att blanda in bolagen för alla dokument förutom belastningsregistret som är

personligt och endast kan beställas av den berörda individen själv. Belastningsregistret skickas även direkt till folkbokföringsadressen och måste vidarebefordras till ATG.

Ska dessa handlingar skickas till ATG eller Lotteriinspektionen, LI?

– Handlingarna ska skickas till ATG. ATG har krav på sig att inhämta och sammanställa alla handlingar innan de skickas till LI.

Dessa föreskrifter träder i kraft 1/12 2017 enligt LI. Vad innebär detta i praktiken?

– ATG har redan påbörjat arbetet med att se över hur dokumentationen ska kunna samlas in och skickas till Lotteriinspektionen.

– LI har ännu inte skapat förutsättningarna för ATG att rapportera in informationen ännu, samtal om hur och när rapporteringarna ska ske pågår. ATG satsar däremot på att så snart som möjligt påbörja insamlingen av begärd dokumentation.

Ar om nya regler för spelombud

FAKTA | REGISTRERING AV SVENSKA SPELS SPELOMBUD

NYHETER FRÅN SVENSKA SPEL TILL SPELOMBUD

Sedan augusti 2017 omfattas Svenska Spel och andra europeiska spelbolag av lagstiftning mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Av lagen framgår att Spelombuden ska registreras hos Lotteriinspektionen – samt att personer som har ledande befattning i bolaget ska vara "lämpade" att sälja spel.

DÄRFÖR BER VI DIG ATT:

Omgående begära utdrag ur polismyndighetens belastningsregister. Detta för att tillståndet ska kunna vara klart till den 2 februari 2018.

Vilka personer som omfattas för just ditt företag framgår av registreringsbeviset från Bolagsverket.

Du kan även scanna in och e-posta blanketten till registerutdrag@polisen.se.

OBS! Kom ihåg att skriva under!

FÖLJANDE PERSONER OMFATTAS:

- Du som är enskild näringsidkare.
- Om det finns personer med handelsfullmakter i firman (prokurister).

NÄR DU FÅR REGISTERUTDRAGET

När registerutdraget anländer från Polismyndigheten placerar du det på en säker plats och avvaktar vidare instruktioner från Svenska Spel om hur utdraget från belastningsregistret ska skickas.

Svenska Spel begär följande öppna registerutdrag (dessa behöver du själv inte begära ut):

- Skuldutdrag eller skuldfrihetsintyg från Kronofogden.

- Bevis om att näringsförbud inte föreligger samt konkursfrihetsbevis från Bolagsverket.
- Senaste beskedet om slutlig skatt från Skatteverket.

SAMMANFATTNING

- Du begär utdrag ur belastningsregistret omgående.
- Svenska Spel begär ut övriga registerutdrag.
- Svenska Spel återkommer till dig med instruktioner för hur utdraget ur belastningsregistret ska skickas in.

Vid frågor kontakta Svenska Spels Ombudsupport: Telefon: 020-78 83 55

SVENSKA SPEL

Brott i butik har blivit vardagsmat!

Livsmedelshandeln i Sverige är liksom övrig handel hårt utsatt för brott. Många personer använder butiken som skafferi, stjal, hotar och trakasserar. Rättsväsendet prioriterar inte brotten och förövarna upplever ofta att det är mer eller mindre fritt fram. Detta vill vi i Livsmedelshandlarna ändra på. Genom initiativet Tryggare Matbutiker vill vi skapa en folkrörelse som delar vår vision om att våra butiker ska få vara öppna, välkomnande och trygga, både att handla och arbeta i.

Berätta din historia

Vi vill inte att polis, åklagare och det övriga rättsväsendet ska skyffla våra problem under mattan. Med din historia kan vi visa hur omfattande brottsligheten är i våra butiker. Hör av dig och berätta. Läs mer hur på www.tryggarematbutiker.nu.

E-post

beratta@tryggarematbutiker.nu

Telefon

08 - 66 88 000

Följ initiativet

Twitter

[@TryggMatbutiker](https://twitter.com/TryggMatbutiker)

Facebook

[@TryggareMatbutiker](https://www.facebook.com/TryggareMatbutiker)

Instagram

[@tryggarematbutiker](https://www.instagram.com/tryggarematbutiker)